

بازتعریف یک چالش قدیمی

چرا احیای نقش حاکمیتی NPC ضرورت امروز صنعت است؟

پتروشیمی، صنعتی مولد است که با تکیه بر دانش و فناوری نوین و ایجاد بازارهای متنوع مصرف نوظهور، توانسته مسیر و جایگاه نوینی را در بین صنایع دنیا برای خود تثبیت کند؛ به نحوی که بعضی از شرکت‌های پیشرو چند ملیتی در جهان توانسته‌اند بدون داشتن خوراک و مواد اولیه در کشورهای متبوع خود مانند آلمان و ژاپن، انتر قابل توجهی در رشد اقتصاد کشور خود داشته باشند. در این راستا، مدیریت خوراک و مواد مورد نیاز و استفاده بهینه از این منابع در حصول موفقیت‌های اقتصادی نقش برجسته‌ای داشته است.

۱- فناوری؛ زیربنای توسعه‌ای که کمتر دیده شد

نخستین و بنیادی‌ترین عامل توسعه صنعت پتروشیمی، فناوری است؛ فناوری به معنای مجموعه‌ای از دانش فنی، تجهیزات و مدیریت. در سال‌های گذشته، تمرکز سیاستی بر توسعه کفی، ساخت واحدهای جدید و افزایش ظرفیت تولید بوده است. اما مزیت رقابتی پایدار نه از تعداد واحدها، بلکه از توان نوآوری، بهبود راندمان، کاهش هزینه و تولید محصولات با ارزش افزوده بالا ناشی می‌شود؛ امکانی که تنها با فناوری و تسلط به فرآیند حاصل می‌شود. فناوری دارای چهار بُعد اساسی است: اول، دانش فنی که ماهیت و مسیر زنجیره ارزش را تعیین می‌کند؛ دوم، فرآیندها؛ سوم، تجهیزات و زیرساخت‌های مدرن که بهره‌وری و پایداری تولید را تضمین می‌کند و چهارم، مدیریت و ساختار سازمانی چابک که امکان تصمیم‌گیری به موقع و کم‌هزینه را فراهم می‌سازد. در بسیاری از نقاط صنعت، ضعف در بعد سوم

در سال‌های اخیر، بخش قابل توجهی از مباحث مربوط به آینده صنعت پتروشیمی ایران حول محور «کمبود خوراک» و پیامدهای آن متمرکز بوده است. گویی نبود خوراک یا کاهش تخصیص آن، به تنهایی عامل اصلی کند شدن توسعه و کاهش بهره‌وری در این صنعت است. پرسش اصلی این است: آیا مشکل امروز پتروشیمی ایران واقعاً کمبود خوراک است یا فقدان حکمرانی مؤثر و برنامه‌ریزی مبتنی بر مزیت؟

برای پاسخ به این پرسش، باید ریشه‌های توسعه این صنعت را بازخوانی کرد. تجربه جهانی و نیز طراحی اولیه صنعت پتروشیمی ایران نشان می‌دهد که توسعه این صنعت بر چهار محور کلیدی استوار است: فناوری، منابع مالی، نیروی انسانی و خوراک. هر چهار محور لازم‌اند، اما هیچ‌کدام به تنهایی کافی نیستند. از این منظر، چالش خوراک تنها زمانی معنا پیدا می‌کند که در بستر این چهارگانه ارزیابی شود.

منصور معظمی

کارشناس ارشد اقتصاد انرژی